

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 35

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 35. — Рівне: РДГУ, 2006. — 196 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дидактики вищої освіти, історії педагогіки, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет)/

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №4 від 24.11.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 6.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

знаннями з педагогіки, психології, методики навчання спеціальних дисциплін, уміннями ефективно використовувати сучасні комп'ютерні технології, розробляти та використовувати сучасні методики виховної роботи зі студентською молоддю.

Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства однією з актуальних проблем є реформування системи освіти, що сприятиме підготовці висококваліфікованих кадрів для різних галузей народного господарства. Оскільки Україна завжди була аграрною країною важливим напрямом реформування – трансформації в аграрній освіті, яка має глибокі історичні традиції на теренах нашої країни. Сьогодні Національний аграрний університет займає провідне місце серед вищих навчальних закладів України та продовжує славні традиції у вихованні не тільки фахівців для аграрного сектору, а і для наукової та педагогічної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пархоменко Ф. А., Губарь В. П., Гуменюк А. А. Учебно-воспитательная работа в сельскохозяйственных техникумах (Из опыта работы сельхозтехникумов УССР). – К.: Вища школа, 1975. – 296 с

Притула Л.П. Профессиональная подготовка специалистов для сельского хозяйства: Исторический аспект

Резюме. Исследуется исторический аспект развития аграрного образования в Украине. Анализируется деятельность педагогического факультета Национального аграрного университета и его вклад в подготовку преподавателей специальных дисциплин.

Ключевые слова: аграрное образование, специальность, просветительно-квалификационный уровень

Prytula Ludmila. Professional training of specialists for agriculture: Historical aspect.

Summary. The historical aspect of agricultural education is observed. The activities of pedagogical department of the National Agrarian University are analyzed.

Keywords: agrarian education, speciality, educationally qualifying level

Одержано редакцією 27.10.2006.

УДК: 378.015.3:911'373

К. М. ПАВЕЛКІВ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. У статті проведено аналіз психолого-педагогічних досліджень присвячених проблемі засвоєння лексичного матеріалу іноземною мовою студентами немовних факультетів ВНЗ. Здійснено класифікацію основних мотивів учбової діяльності студентів. Розглядаються особливості індивідуалізації навчання студентів іноземної мови. Проаналізовано основні аспекти вивчення лексичного матеріалу. Звертається увага на психологічні явища, пов'язані з формуванням лексичної компетенції студентів на кожному етапі вивчення.

Ключові слова: метод, принцип, мотив, мотивація, індивідуалізація, полілог, навички.

В умовах зростання інформатизації всіх сторін людського життя, а також входження до європейського освітнього простору важливо зміцнювати і розвивати інтелектуальний, культурний, соціальний і науково-технічний потенціал, забезпечити якісно новий рівень підготовки майбутніх фахівців. На сучасному етапі перед Україною відкриваються можливості інтеграції її культури, політики, економіки, технології в світовий простір. Це зумовлює підвищений інтерес до практики навчання іноземних мов, зокрема на немовних спеціальностях, оскільки мова як засіб спілкування між народами є важливим інструментом входження українського народу до світової цивілізації, засобом відкриття і пізнання світом України.

Знати мову – означає вміти читати, писати, говорити цією мовою, а також розуміти її, тобто володіти необхідним комплексом знань, умінь та навичок. Вивчення іноземних мов на немовних факультетах вищих навчальних закладів (ВНЗ) є продовженням вивчення іноземної мови на базі середньої школи. Воно є наступною ланкою в процесі неперервного навчання іноземної мови. Якщо у ХХ ст. в немовних ВНЗ домінувала концепція формування у студентів лише мовної компетенції для спілкування іноземною мовою, то сьогодні навчання іноземної мови передбачає вивчення певних аспектів культури, правил спілкування та інших відомостей, важливих для комунікації, а також спрямоване на опанування мовним та мовленнєвим матеріалом як одного із шляхів отримання студентами знань із обраної ними спеціальності (тобто навчання “іноземної мови для спеціальних цілей”) та досягнення стандартного рівня знань, адекватного прийнятому в світі.

С.Р.Байкіна зазначає, що для другої половини останнього століття характерним є зростаюча поява нових методів навчання іноземних мов [1]. Крім того, можна вказати на певні тенденції у навчанні іноземних мов, які проявились протягом минулого століття.

На нашу думку, найбільш суттєвою, або точніше, першорядною в ієрархії методів навчання іноземних мов, є тенденція більш точного врахування соціального замовлення, тенденції до розширення прагматичних цілей навчання. Ця тенденція визначає вибір методів навчання і навіть визначення цілей навчання, які залежать, з одного боку, від соціального замовлення, а, з іншого боку, від тих обставин, які визначають використання тих або інших методів навчання. Іншими словами, цілі навчання повинні враховувати наявні засоби навчання і той обмежений час, який реально можна приділити навчанню іноземної мови в умовах ВНЗ [3].

У відповідності до обраних цілей навчання варто застосовувати той чи інший метод. Наприклад, в багатьох випадках, особливо це стосується немовного ВНЗ, на перше місце доводиться ставити вміння перекладати, що вимагає, щоб студент засвоїв певний рівень теоретичних (граматичних) і знань і досяг певного рівня лексичної компетентності. У цих умовах постає також необхідність сформулювати у студентів вміння самостійно навчатись іноземної мови, щоб вони продовжували це навчання в подальшому після закінчення ВНЗ, тобто розраховувати на те, що в разі потреби студент зможе в короткий час самостійно підвищити рівень знань з іноземної мови (і перекладати, і підтримувати усну комунікацію).

У зв'язку з цим стає зрозумілим, що не можна обмежуватись тільки тими обов'язковими годинами, які призначаються для цього в умовах навчання у ВНЗ, особливо у немовному. Навчання мови – довгий процес і не слід піддаватись кон'юнктурним і меркантильним обіцянкам навчити іноземного мовлення у стислі строки. Можна лише певним чином допомогти на тому чи іншому етапі навчання іноземної мови. Методи викладання при цьому можуть і повинні змінюватись в залежності від психологічних характеристик як групи, так і окремих студентів. Таким чином, застосування новітніх методів навчання іноземних мов значно більшою мірою сприятиме засвоєнню граматичних правил, лексики, фонетики і практики живого мовлення, ніж використання звичних методів навчання.

Незважаючи на певний прогрес у розвитку теорії навчання іноземних мов (В.В.Андрієвська, І.О.Зимня, В.П.Зінченко, Г.О.Китайгородська, О.О.Леонтьєв, Ж.Л.Вітлін та ін.), існуючі методики і особливо практика навчання іноземних мов залишаються сферою застосування недостатньо обґрунтованих психолого-педагогічних теорій, принципів та методів навчання.

Важливе місце у навчанні іноземної мови відводиться принципам проблемності, мотивації учбової діяльності, а також принципам розвивального навчання, індивідуалізації навчання і принципу колективності у навчанні, які є взаємопов'язаними між собою.

Варто зазначити, що хоч більшість методів навчання іноземних мов створюється з метою підвищити активність студента за рахунок збільшення його мотивації, але при цьому активність студента залежить не тільки від безпосередньо навчальної мотивації - зовнішньої або внутрішньої, але й від загальної мотивації, яка стосується відношення до життя, до студентської спільноти тощо. Мотиваційна сфера має певну складну структуру спонук, із яких вона утворюється, і відношень між ними, а також рівні й аспекти. Крім того, важливо виявити не тільки наявність мотивації до навчання, але й те, що заважає цій мотивації, чому, наприклад, студент бажає або не бажає вчити іноземну мову.

Аналіз психолого-педагогічних джерел з проблеми дослідження дозволив виділити дві групи основних мотивів - соціальні і пізнавальні, тобто такі, які спрямовують діяльність студента на ті відношення з іншими людьми, яких це навчання стосується, або на сам предмет навчання. Іншими словами, серед мотивів навчання можна виділити мотивацію, яка впливає із зовнішньої зацікавленості в обізнаності з предметом навчання (наприклад, студент враховує, що вивчення англійської мови є престижним, корисним, нарешті, цього вимагають від нього в процесі навчання і в майбутньому знання іноземної мови вимагатимуть на роботі). Подібна мотивація заснована на таких зовнішніх мотивах, як: усвідомлення обов'язку і відповідальності навчання, намагання зайняти певну соціальну позицію у суспільстві, виділитись серед своїх товаришів, тобто зайняти певну соціальну позицію у мікроколективі.

Таким чином значимість всіх вищезазначених мотивів залежить від індивідуальних особистісних властивостей студента, його вихованості, обізнаності, успішності його навчання і від самого предмета навчання. Наприклад, стосовно студента немовного ВНЗ, який вивчає англійську мову, слід зауважити, що незважаючи на те, що всі ці мотиви можуть мати місце для нього, вони мають тенденцію ставати дійовими, тобто здатними підтримувати навчальну діяльність, усталеними, свідомими і орієнтованими не на оцінку, а на результат навчання. В більшості випадків студенти намагаються вивчити англійську мову, насамперед для того, щоб мати можливість читати наукову літературу і вести спілкування із фахівцями. Що стосується бажання навчитись вести розмови на довільні теми, то більшість із них усвідомлює, що це є важкою проблемою, для виконання якої треба більше часу, ніж той, який можна приділити для цього під час навчання у ВНЗ [4].

Внаслідок цього роль викладачів у ВНЗ поступово значно ускладнюється і набуває нового змісту. За цих умов вони повинні вміти не тільки правильно орієнтувати мотиви своїх студентів, впливаючи на них як із самих загальнолюдських, загальнофілософських і загальнонаукових міркувань, так і з точки зору поточного вузівського життя, поточних студентських захоплень і особистісних потреб. Навчання іноземної мови за таких умов набуває також нових задач, які пов'язуються із можливістю в процесі навчання торкатись цілої низки проблем, серед яких не тільки таких, що є звичайними та традиційними для курсу навчання іноземної мови, але й певною мірою культурологічних проблем.

Одна з найважливіших вимог до ефективного навчання іноземних мов – врахування індивідуальних особливостей студента, рівня його здібностей і кола інтересів. Зокрема, студенти по-різному сприймають візуальні і слухову інформацію, один може включитись в комунікацію навіть за умов мізерного володіння мовними засобами, а іншому для цього потрібно набути (перед тим) певного досвіду, узагальнити набуті знання, осмислити засвоєний матеріал. При цьому слід відрізнити індивідуальне навчання від індивідуалізованого. Індивідуалізація навчання вимагає побудови моделі студента, яка конкретно описує його, відображає його когнітивні процеси, і будується на основі накопичених даних, які пов'язані з тим, як студент шукає і обробляє інформацію, насамперед, якому стилю у розгортанні матеріалу він віддає перевагу (наприклад, від загальних

положень до часткових або навпаки тощо); як він розв'язує задачі; які в нього мета-когнітивні стратегії, такі як навчання на помилках або намагання передбачити можливі помилки: на основі таких психологічних характеристик, як рівень розвитку, стиль навчання, що визначає, якій формі надання інформації він віддає перевагу – наочній, деталізованій, у вигляді вправ, у вигляді досліджень проблем тощо; який в нього темп навчання.

Таким чином, навчання іноземної мови, як і у випадку будь-якого іншого навчання, яке відбувається в умовах сучасної освіти, є найчастіше сумісною діяльністю викладача та студентів, тобто діяльністю, в процесі якої обидві сторони намагаються досягти сумісних цілей.

Серед найважливіших аспектів іноземної мови науковці відзначають її лексику: сукупність слів і словосполучень, їх змісту, звукової і графічної форми. Без цілеспрямованого вивчення лексичного матеріалу, наполегливого й систематичного накопичення студентами лексичних знань, навичок і вмінь успішне володіння виучуваною мовою неможливе. Як зазначено у загальних рекомендаціях Ради Європи щодо навчання іноземних мов, кількість (широта, об'ємність), обсяг та контроль словника є основними параметрами в оволодінні мовою та, як наслідок, оцінювання мовної компетенції того, хто вивчає мову, а також процесів планування викладання і вивчення мови [6;54]. Таким чином для досягнення високого рівня володіння іноземною мовою на сучасному етапі студент немовного факультету ВНЗ повинен оволодіти значним обсягом лексичного матеріалу. Окрім загальноживаної лексики передбачається засвоєння термінів, словосполучень та зворотів, пов'язаних з сферою майбутньої професійної діяльності студентів.

Щоб навчальний процес був ефективним та приніс бажаних результатів, викладач повинен знати і враховувати психологічні явища, пов'язані з формуванням лексичної компетенції студентів на кожному етапі.

Важливим елементом засвоєння лексичного матеріалу іноземної мови є спосіб семантизації (повідомлення змісту) слова на ознайомчому етапі. С.Ю.Ніколаєва поділяє їх на дві групи: перекладні (однослівний переклад, багатослівний переклад, пофразовий переклад, тлумачення значення і пояснення рідною мовою, визначення) та безперекладні (наочна семантизація, мовна семантизація – за допомогою контексту чи зіставлення лексичних одиниць, опис значення нового слова за допомогою вже відомих слів, тлумачення значення іноземною мовою) [5; 95-96]. Кожному способу властиві свої переваги та недоліки. Для введення нового слова викладачу потрібно обрати той спосіб семантизації, який забезпечить якнайточніше розуміння смислу і значень слова за мінімальних затрат навчального часу. Це дасть можливість правильно використовувати його у мовленнєвій діяльності.

Як зауважує О.Ветохов, варто починати з усного вживання нового слова в окремих реченнях чи в початковому навчальному тексті (полілозі). У разі вибору кількох значень кожне з них необхідно конкретизувати за допомогою відповідних речень. Усе це сприятиме засвоєнню не лише звукового й графічного образів уведеного слова, а й його смислу, відповідних значень.

Одним з найефективніших способів семантизації методисти та психологи вважають метод опису значення виучуваних слів. Зокрема, на думку В.О.Артемова, такий прийом активізує мислення учнів чи студентів та краще від усіх інших методів відповідає природі слова іноземної мови, веде до найбільш усвідомленого засвоєння лексики, її запам'ятовування, збереження і відтворення.

Метод предметної зображувальної наочності дає чітке уявлення про значення відповідного слова і у разі використання ситуативних малюнків чи фотографій розширює можливості для мовленнєвої діяльності. На думку ряду психологів та методистів, опора на зоровий образ сприяє кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу, оскільки спрацьовують механізми образної пам'яті. З іншого боку, картинно-предметна наочність зводить зміст слова до одного його значення, що звужує його семантику, виключає формування адекватного смислу. Варто також зазначити, що не всі лексичні одиниці можна подати наочно. Отже, науковці рекомендують застосовувати зазначений спосіб семантизації у поєднанні з іншими.

До методу здогадування за контекстом вдаються під час сприйняття усних і письмових іншомовних текстів. Він сприяє збагаченню потенційного словника студентів, збільшує можливість їхньої іншомовної мовленнєвої діяльності. При цьому активна розумова робота студентів, пов'язана із з'ясуванням змісту відповідного контексту, можливих варіантів значень уведеного слова і вибором оптимального з них, сприяє мимовільному запам'ятовуванню слів. Водночас, О.Ветохов зауважує, що цей метод є важким для реалізації, оскільки для засвоєння основних значень відповідного слова потрібно багато разів вживати його у складі різних контекстів, що в свою чергу ускладнює закріплення слів, оскільки виключається можливість їх систематичного вживання [2, 125]. Отже, оптимальність того чи іншого способу семантизації кожного конкретного слова в конкретних умовах визначається його економічністю й надійністю. У багатьох випадках доцільно об'єднувати два чи більше способів.

На етапі закріплення лексичного матеріалу забезпечується формування у студентів готовності ідентифікувати та диференціювати слова, прогнозувати зміст речень, здатність відтворювати еквівалентні заміни шляхом виконання умовно-комунікативних, рецептивно-репродуктивних та продуктивних вправ. Такі вправи сприяють уточненню та узагальненню значень відповідних слів, засвоєнню їх смислу і значень у відомому контексті, а також акустичної та графічної форм виучуваних слів. На даному етапі переважно застосовується мимовільне запам'ятовування лексичних одиниць. Але для результативного засвоєння студентами лексичного матеріалу, на думку переважної більшості методистів, важливо систематично повторювати навчальний матеріал.

На етапі закріплення лексичних знань починається посилене формування лексичних навичок, тобто автоматизованих дій з іноземними словами. До них належать: навички ідентифікації та диференціації лексичних одиниць; з'ясування їх значень за контекстом, граматичною структурою слів; встановлення смислових зв'язків між ними тощо. Лексичні навички формуються завдяки мовномовленнєвим вправам, які спираються на побудову ситуативно зумовлених висловлювань, що пов'язані з необхідністю використання потрібних слів і граматично правильного їх узгодження в різноманітних контекстах. Особливу увагу слід звертати на вживання лексичних одиниць та сполучень у процесі реалізації різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності, щоб закріпити їх в довготривалій пам'яті.

Етап удосконалення лексичних навичок та вмінь відбувається за допомогою мовленнєвих вправ, спрямованих на практичне оволодіння іноземною мовленнєвою діяльністю в умовах, наближених до реального спілкування. Основна увага звертається на формування і розвиток лексичних умінь, тобто здатності виконувати відповідні дії зі словами та словосполученнями в нових умовах. Саме вміння визначають рівень здатності студентів брати участь в іноземному спілкуванні, демонструють міру володіння нею. На цьому етапі важливо створити такі ситуації, які будуть максимально цікавими для студентів, які активізують мислення та пам'ять. В даному контексті варто звернутися до форм та видів навчальної діяльності, що застосовуються в популярних сьогодні дискусійному та методу рольових ігор.

Таким чином, для досягнення студентами відповідного рівня знань, навичок та умінь з іноземної мови викладач повинен досконало володіти методикою викладання мови, а також знати психологічні особливості засвоєння студентами матеріалу на кожному етапі його вивчення. Крім зазначеного вище, не варто забувати про психологічні умови успішного засвоєння студентами іноземної лексики, а саме: актуалізацію мотивів засвоєння іноземної мови, інтересу до навчання та його результатів; активізацію пізнавальної діяльності студентів створенням навчальних проблемних ситуацій та їх розв'язуванням, організацією обговорення проблемних питань, залученням студентів до формулювання обґрунтованих висновків, реалізацією комунікативного характеру навчальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байкина С.Р. Использование элементов интенсивной методики при обучении английскому языку. // Вопросы лингвистики и методики преподавания иностранных языков в высшей школе. – Новосибирск: НГВАВТ, 2000. – 286 с.
2. Ветохов О. Скільки слів ти знаєш? : Психологічні умови успішного навчання лексики іноземної мови // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – №3. – С. 123-132.
3. Китайгородская Г.А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1996. – 176 с.
4. Кузнецова О. Психологічні основи навчання іноземної лексики. // Нова педagogічна думка. – 1998. – №1. – С. 65-67.
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник, Вид. 2-е, випр. і переоб. / Колектив авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
6. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Процеси вивчення та викладання іноземних мов. // Іноземні мови. – 2000. – № 3. – С. 50-55.

Павелків Е.Н. Психологические особенности усвоения лексического материала иностранным языком студентами неязыковых факультетов ВНЗ.

Резюме. В статье проведен анализ психолого-педагогических исследований посвященных проблеме усвоение лексического материала иностранным языком студентами неязыковых факультетов ВНЗ. Осуществлена классификация основных мотивов учебной деятельности студентов. Рассматриваются особенности индивидуализации обучение студентов иностранного языка. Проанализированы основные аспекты изучения лексического материала. Обращается внимание на психологические явления, связанные с формированием лексической компетенции студентов на каждом этапе изучения.

Ключевые слова: метод, принцип, мотив, мотивация, индивидуализация, полилог, навыки.

Pavelkiv Katerina. Psychological features of mastering of lexical material by a foreign language by the students of nonlinguistic faculties of higher educational establishments

Summary. In the article it is made an analysis of psychologo-pedagogical works devoted to the problem of learning of lexical material in foreign language by students of nonlinguistic faculties of higher educational establishments. It is given the classification of basic motives of students studying process. The article reviews the peculiarities of individualization in learning foreign languages. The main aspects of learning lexical material are analyzed. The attention is turned to psychological phenomena connected with forming of lexical competence of students at every stage of learning.

Key words: method, principle, reason, motivation, individualization, polylog, skills.

Одержано редакцією 17.10.2006.

ЗМІСТ

Постоловський Р.М. Передмова	3
Частина I. Інноваційні технології реалізації навчального процесу у вищих навчальних закладах	4
<i>Артемчук Г.І., Спіцин Є.С.</i> Деякі проблеми реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу в університеті.....	4
<i>Берека В.Є.</i> Педагогічна практика – невід’ємна складова підготовки майбутнього керівника освітнього закладу.	7
<i>Бричок Б.П.</i> . Модернізація освітнього процесу на основі концентрованого підходу.....	15
<i>Вихрущ В.О., Решетуха Л.Г.</i> До проблеми контрольно-оцінної діяльності у педагогічному вищому навчальному закладі	18
<i>Ємельянова Д.В.</i> До питання організації самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульного навчання.....	20
<i>Янциур М. С.</i> Підготовка майбутніх вчителів до професійної орієнтації учнів у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.....	23
<i>Мамчич О.Б.</i> Педагогічна інноватика використання модульної системи у вищій школі.....	29
<i>Петриненко Л.О.</i> Диференціація підготовки майбутніх вчителів-початківців до інноваційної діяльності	33
<i>Шевців З.М.</i> Соціально-педагогічна діяльність як навчальний предмет.....	35
<i>Яцук І.П.</i> Особливості особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутнього вчителя.....	38
<i>Машкіна Л.А.</i> Методологічні засади впровадження інноваційних технологій у вищих навчальних закладах.....	42
<i>Баркасі В.В.</i> Використання можливостей новітніх інформаційних технологій навчання для підвищення рівня інформаційної культури майбутніх вчителів іноземних мов	47
<i>Варич О. С., Сингаївський Д. В.</i> .Розвиток технічного мислення майбутніх вчителів трудового навчання з використанням новітніх інформаційних технологій	51
<i>Кочубей А.В.</i> Формування трудової культури майбутніх інженерів у вищому навчальному закладі засобами народознавства.....	55
<i>Бойчук Ю.Д., Марциновський В.П., Зуб. О.В., Калініна О.В.</i> Сучасні педагогічні технології при викладанні курсу „Основи екології” у вищому педагогічному навчальному закладі	59
<i>Джаман Т.В.</i> Рефлексія професійного становлення соціальних педагогів як інноваційна технологія реалізації навчального процесу.....	65
<i>Комар Т.В.</i> Деякі проблеми професійного становлення студентів гуманітарно-педагогічного факультету	67
<i>Криловець М.Г.</i> Інноваційні технології фахової підготовки майбутніх учителів географії.....	70
<i>Тепла О.Н.</i> Формування від повідальності у процесі фахової підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів	72
<i>Ніконенко І.С.</i> До питання компетентнісного підходу до навчання у вищій школі	74
<i>Перець О.М.</i> Сутність професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.....	80
<i>Павленко О.В.</i> Шляхи фасилітації процесу інтеракції в системі „Здорова дитина – дитина з особливими потребами”.....	83
<i>Сілков В.В., Сілкова Е.О.</i> До питання про структуру та функції методико-математичної підготовки вчителів початкових класів в умовах кредитно модульної системи організації навчального процесу	85
<i>Суржук Т.Б.</i> Пошук ефективних способів керівництва навчальним процесом індивідуально-диференційованого спрямування.....	88
<i>Яременко О.О.</i> Технології проблемного навчання на уроках іноземної мови для студентів педагогічних вузів	92
<i>Временко М.В., Грабовська Т.О.</i> Формування гендерної компетенції студентів: когнітивний аспект.	95
<i>Бричок С.Б.</i> Інтерактивна лекція у викладанні курсу „Історія педагогіки”	99

<i>Боровець О.В.</i> Проблемне навчання як технологія професійної підготовки педагога	103
<i>Ващик Т.І.</i> Функціонування навчально-наукового педагогічного комплексу.....	105
<i>Голік Л.О.</i> Концептуальні засади полікультурного виховання.....	107
<i>Гуцал Л.А.</i> Формування творчої особистості майбутнього педагога в процесі професійної підготовки.....	110
<i>Філіпп'єва О.А.</i> Стан підготовки майбутніх учителів початкових класів до валеологічного виховання учнів.....	113
Частина II. Педагогічні та освітні технології у традиційному та інноваційному вимірах.....	
<i>Грицай Н.Б.</i> Система підготовки студентів вищих навчальних закладів до проведення про проведення позакласної роботи з біології в загальноосвітній школі.....	118
<i>Березовський П.П.</i> Тести: Панацея чи опіум? (до проблеми переваг і недоліків тестового оцінювання)	123
<i>Берестецька Н.В.</i> Формування мотивації у курсантів-прикордонників як шлях підвищення їхньої навчально-професійної підготовки у військових вищих навчальних закладів.....	126
<i>Давнюк С.А.</i> Активізація професійної лінгвістичної компетенції студентів на матеріалі синтаксису.....	131
<i>Загайкевич Л.В.</i> Застосування знань фундаментальних наук при вивченні образотворчого мистецтва у вищих педагогічних закладах.....	133
<i>Захарчук З.А.</i> До питання про способи керівництва навчальним процесом оволодіння виразним читанням.....	137
<i>Зиль І.П.</i> Психолого-педагогічні аспекти формування екологічної свідомості учнів основної школи.....	141
<i>Лелюх Ю.В.</i> Готовність майбутніх вчителів до формування мовленнєвої компетенції учнів на уроках читання.....	144
<i>Матіяш В.В., Ковальчук Л.І.</i> Технологічні засади вивчення курсу „Загальні основи педагогіки” в умовах кредитно-модульної системи.....	148
<i>Мороз Л.В., Дохненко Н.Р., Самолюк І.В.</i> Формування навичок читання на початковому етапі навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі.....	150
<i>Петренко О.Б.</i> Технологія викладання гендерних курсів у вищій школі.....	153
<i>Літвінчук С.Б.</i> Самостійна робота студентів як засіб активізації навчання у вищій школі.....	157
<i>Припула Л.П.</i> Розвиток аграрної освіти в Україні: історичний аспект.....	161
<i>Павелків К.М.</i> Психологічні особливості засвоєння лексичного матеріалу іноземною мовою студентами немовних факультетів вищих навчальних закладів.....	164
<i>Сіранчук Н.М.</i> Формування готовності майбутнього вчителя до проведення фасилітованої дискусії як методу розвитку образного мовлення молодших школярів.....	168
<i>Шевченко С.М., Барковський В.В.</i> Формування навчально-пізнавальної компетенції студентів через розв'язання прикладних задач вищої математики.....	171
<i>Шелюк В.О., Василюк В.М.</i> Гуманізація системи фізичного виховання студентської молоді.....	174
<i>Шоробура І.М.</i> Проектування технологій на уроках географії	176
<i>Шпортун О.М.</i> Народнописенна творчість у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя музики.....	179
<i>Яковичина Т.В.</i> Проблема взаємодії у навчальних закладах Волині (друга пол.ХІХ – поч. ХХ)	185
<i>Яшник С.В.</i> Використання гендерного підходу при вивченні курсу „Психологія управління” у вищих навчальних закладах.....	189
<i>Відомості про авторів</i>	192

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 35

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Варич О.С., Хильчук Т.К.

Здано до набору 15.11.2006 р. Підписано до друку 24.11.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,92. Обл. вид. арк. 30,35. Замовлення № 16/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 35. — Рівне: РДГУ, 2006. — 196 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 6.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дидактики вищої освіти, історії педагогіки, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20